

پورتو الگره

Porto Alegre

ایگناسیو رامونه، سردبیر لوموند دیپلوماتیک

قرن نو در پورتو الگره آغاز می شود. همه آنان که به جهانی شدن نولیبرالی به نحوی اعتراض و انتقاد دارند از ۲۵ تا ۳۰ ژانویه ۲۰۰۱ در این شهر جنوبی برزیل گرد هم می آیند، تا نخستین فوروم اجتماعی جهانی را برپا دارند (۱). هدف آن نیست که همانند تجمع در سیاتل، واشنگتن، پراگ و جاهای دیگر، در برابر بی عدالتی، نابرابری و بلاهایی که زیاده روی های نولیبرالیسم تقریباً در سراسر جهان به بار می آورند، اعتراض صورت گیرد، بلکه برای این است که این بار با روحیه ای مثبت و سازنده تلاش گردد چهارچوبی نظری و عملی پیشنهاد شود که هدف از آن نوع جدیدی از جهانی شدن و تأکید بر امکان استقرار جهان دیگری باشد، کمتر غیر انسانی و بیشتر برخوردار از همبستگی.

چنین بین المللی شورش‌های زمانی در پورتو الگره برپا می شود که فوروم اقتصاد جهانی در داوس (سوئیس) تشکیل می شود، همایشی که از ده ها سال پیش، اربابان جدید جهان و به طور خاص کلیه کسانی که رهبری جهانی شدن را در دست دارند در آن شرکت می کنند؛ رهبرانی که دیگر نگرانی خود را پنهان نمی کنند و اعتراضات شهروندان را از سیاتل [آمریکا] گرفته تا نیس [فرانسه] جدی می گیرند. این اعتراضات همزمان با برپایی کنفرانس های سران، علیه نهادهایی که اداره جهان را در دست دارند، صورت می گیرد. نهادهایی که در داوس شرکت می کنند عبارت اند از: سازمان جهانی تجارت، صندوق بین المللی پول، بانک جهانی، سازمان همکاری و توسعه اقتصادی، سران هفت کشور صنعتی بزرگ (G7) و نیز اتحادیه اروپا.

در همان سال گذشته نیز، حوادث سیاتل (۲) مقامات تصمیم گیرنده فوروم داوس را عمیقاً تحت تأثیر قرار داده بود. برای مثال، یکی از روزنامه نگاران در این باره نوشت: «هر سال، یک مضمون یا یک شخصیت موضوع بحث داغ در فوروم اقتصاد جهانی ست. در سال ۲۰۰۰ بدون چون و چرا موضوع بحث، سیاتل بود. در آنجا به خصوص از سیاتل سخن گفتند (۳). دسته دیگر از مدافعان مدل حاکم بر جهان که از فقدان دموکراسی همراه با روند جهانی شدن بخوبی آگاه اند، دیگر تردیدی به خود راه نمی دهند که خواستار «تأمل مجدانه برای تغییر هنجارها و روندهای جهانی شدن به سمتی دموکراتیک تر گردند» (۴) و آقای آلن گرینس پان، رئیس بانک فدرال ایالات متحده، خود تأیید می کند که: «جوامعی که بخش های نسبتاً مهمی از آن ها عملکرد خویش را غیرعادلانه احساس می کنند، روی موفقیت نخواهند دید» (۵). این «بخش های نسبتاً مهم» که از چهار گوشه جهان در این همایش گرد می آیند و با بربریت اقتصادی کنونی مخالف اند و حاضر نیستند نولیبرالیسم را به عنوان «افق غیر قابل عبور» بپذیرند، با خیزشی که باید آن را بدیع توصیف کرد، خواهند کوشید یک ضد قدرت حقیقی (۶) را در پورتو الگره پی ریزی کنند.

اما چرا مشخصاً در آنجا؟ زیرا پورتو الگره از چند سال پیش، به شهری نمونه بدل شده است. این شهر که پایتخت ایالت «ریوگران دو سول»، جنوبی ترین ایالت برزیل است و در مرز آرژانتین و اوروگوئه واقع شده، نوعی آزمایشگاه اجتماعی ست که ناظران بین المللی با نگاهی شیفته بدان می نگرند (۷).

دوازده سال است که این شهر به رهبری ائتلافی از نیروهای چپ و در رأس آن ها حزب زحمتکشان (Parti des travailleurs) به نحوی ابتکاری اداره می شود و در زمینه های متعدد (مسکن، وسائط نقلیه عمومی، اداره راه ها، جمع آوری زباله، درمانگاه های اجتماعی، بیمارستان ها، فاضلاب، محیط زیست، مسکن

های ارزان قیمت اجتماعی، مبارزه با بیسوادی، مدارس، امور فرهنگی، امور ایمنی و غیره) توسعه چشم گیری به خود دیده است. راز این موفقیت، بودجه مشارکتی ست یعنی امکانی که اهالی محلات مختلف برای تعیین بسیار مشخص و بسیار دموکراتیک تخصیص منابع مالی شهرداری ها دارند. یعنی می توانند تصمیم بگیرند که چه نوع زیربنایی را می خواهند ایجاد کنند یا بهبود بخشند، چنانکه می توانند قدم به قدم پیشرفت کارها و روال تعهدات مصرف بودجه های تخصیص یافته را پیگیری نمایند. در چنین وضعی ست که هیچگونه اختلاس مالی و سوء استفاده امکانپذیر نیست و سرمایه گذاری ها دقیقاً منطبق است با خواست های اکثریت جمعیت محلات شهر.

باید خاطر نشان کرد که این تجربه سیاسی در جوئی از آزادی تام دموکراتیک و در تقابل با اپوزیسیون سیاسی نیرومند راست صورت می گیرد. حزب زحمتکشان نه روزنامه های بزرگ محلی را کنترل می کند، نه رادیو و نه البته تلویزیون که در دست گروه های مطبوعاتی وابسته به کارفرمایان محلی ست که در جبهه مخالف حزب زحمتکشان قرار دارند. علاوه بر این ها حزب کارگران که طبق قانون فدرال برزیل، به ویژه در زمینه امور مالیاتی از اختیارات سیاسی بسیار محدودی برخوردار است نمی تواند به میل خود قانونی وضع کند. با وجود این، رضایت خاطر شهروندان [از این شیوه اداره شهر] چنان است که در اکتبر ۲۰۰۰، کاندیدای حزب زحمتکشان با ۶۳ درصد آراء، مجدداً برای ریاست شهرداری برگزیده شد...

در این شهر منحصر به فرد که در آن نوعی دموکراسی شکوفا شده، که با جاهای دیگر همانند نیست، فوروم اجتماعی جهانی خواهد کوشید نوع دیگری از جهانی شدن را به پا دارد که توده های مردم را از دیگر دایره اهتمامات خود کنار نمی گذارد. سرمایه و بازار ده سال است که بر خلاف آنچه اتویی های سوسیالیستی تأکید می کردند همچنان تکرار می کنند که آن ها هستند که تاریخ را می سازند و خوشبختی انسان ها را به بار می آورند، نه آدم ها.

در پورتو الگره، در این قرنی که آغاز می شود، معدودی از رؤیا پردازان ایده های نوین به همگان یادآوری خواهند کرد که تنها اقتصاد نیست که جهانی ست، بلکه محیط زیست، بحران نابرابری های اجتماعی و دلشغولی های حقوق انسانی نیز مسائلی جهانی هستند و تنها شهروندان کرهء خاکی اند که سرانجام باید سرنوشت آن را به دست گیرند.

(از ماهنامه لوموند دیپلوماتیک، ژانویه ۲۰۰۱)

ترجمه اصغر ایزدی

یادداشت ها:

- ۱- برای اطلاع بیشتر به این سایت مراجعه شود: www.forumsocialmundial.org.br
- ۲- مقاله Aurore (سپیده دم) و «چگونه سازمان جهانی تجارت مغلوب شد» را در لوموند دیپلوماتیک، ژانویه ۲۰۰۰، بخوانید.
- ۳- هرالد تریبیون، چاپ پاریس، ۲ فوریه ۲۰۰۰.
- ۴- به مقاله Joseh S. Nye Jr, "Take Globalisation Protests Seriously" در هرالد تریبیون ۲۵ نوامبر ۲۰۰۰ رجوع شود.
- ۵- به نقل از ژان پل مارشال در Humaniser l'économie انتشارات Desclée de Brouwer, Paris, p. 22.
- ۶- به کتاب میگل بن اسایاگ و دیه گو ستولوار، تحت عنوان «در باره ضد قدرت» Du contre-pouvoir، انتشارات لا دکورت، پاریس، ۲۰۰۰ رجوع شود.
- ۷- مقاله برنار کاسان، «دموکراسی مشارکتی در پورتو الگره» در لوموند دیپلوماتیک اوت ۱۹۹۸.